

Maslach Tükenmi?lik Envanteri (MBI) Ed Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Maslach Tükenmi?lik Envanteri (MBI) Ed Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25611>

Özet

Maslach Tükenmi?lik Envanteri (MBI) Ed Formu, özellikle e?itim alan?nda çal??an profesyonellerin ya?ad??? mesleki tükenmi?lik düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilm? olan orijinal Maslach Tükenmi?lik Envanteri'nin (MBI) e?itimcilere yönelik uyarlanm?? versiyonudur. Bu formun Türkiye'deki uyarlama çal??mas? 1995 y?l?nda Asuman Baysal taraf?ndan lise ve dengi okul ö?retmenleri üzerinde gerçekte?tirilm?tir.

Ölçek, tükenmi?li?in temel boyutlar?n? (Duygusal Tükenme, Duyars?zla?ma ve Ki?isel Ba?ar?da Azalma) Türk kültürü ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Baysal'ın çal??mas?, meslekte tükenmi?li?e etki eden faktörleri belirlemeye odaklanm?? ve ölçe?in psikometrik özelliklerini Çoklu Regresyon Analizi ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?s? ile test etmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Tükenmi?lik, Maslach Tükenmi?lik Envanteri, MBI-Ed, Ö?retmen Tükenmi?li?i, Mesleki Stres, Uyarlama, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Asuman Baysal (Uyarlayan); Christina Maslach ve Susan E. Jackson (Orijinal Geli?tiriciler).

Amaç

Ölçe?in temel amac?, lise ve dengi okullarda görev yapan ö?retmenlerin ya?ad?klar? mesleki tükenmi?lik düzeylerini psikometrik aç?dan sa?lam bir araçla tespit etmektir. Bu uyarlama çal??mas?, ö?retmenlerin meslekte tükenmi?li?e etki eden faktörlerin incelenmesi amac?yla Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde gerçekte?tirilm?tir.

Elde edilen veriler, e?itim sistemindeki stres kaynaklar?n?n belirlenmesine, tükenmi?lik e?ilimlerinin erken te?his edilmesine ve bu mesleki zorlanmaya kar?? önleyici müdahale programlar?n?n geli?tirilmesine bilimsel bir temel sa?lamay? hedeflemi?tir. Çal??ma, MBI'n?n e?itim alan?ndaki geçerlili?ini ve kullan??l?l?n? Türk örnekleminde kan?tlam??t?r.

Yap?

MBI-Ed, Maslach Tükenmi?lik Envanteri'nin ölçtü?ü klasik üç boyutlu yap?y? temel al?r. Bu boyutlar, mesleki tükenmi?lik sendromunun temel bile?enlerini olu?turur:

Duygusal Tükenme (Emotional Exhaustion): Bireyin i? yükü nedeniyle duygusal ve fiziksel

kaynakların tükenmesi, aşırı yorgunluk hissettiği boyuttur. Bu, tükenmişliğin çekirdek belirtisidir. **Duyarsızlaşma (Depersonalization):** Bireyin hizmet verdiği kişi ya da öğrencilere karşı olumsuz, umursamaz, mesafeli ve alaycı bir tutum geliştirmesidir. Bu boyut, kişilerarası ilişkilerin bozulmasına yansır.

Kişisel Başarıda Azalma (Reduced Personal Accomplishment): Bireyin işinde başarıya olma, yeterlilik ve verimlilik hissini azalmasıdır. Kişisel başarıda azalma, genellikle öz saygı ve mesleki tatmin düzeyiyle ilişkilidir.

Bu üç boyutun ölçülmesi, tükenmişliğin sadece genel bir stres veya yorgunluk durumu değil, kendine özgü psikososyal ve mesleki bileşenleri olan bir sendrom olduğunu göstermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında, Asuman Baysal tarafından yürütülen doktora tezinde Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Geçerlik incelemeleri, ölçek skorlarının teorik olarak ilgili olması beklenen dikkatli değişkenler (örneğin, iş stresi faktörleri) ile ilişkisini incelemiştir.

Uygulanan regresyon analizleri, tükenmişliğe etki eden faktörlerin (başlıca stresörler) ölçek skorları üzerindeki yordayıcı gücünü istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde kanıtlamıştır. Bu durum, ölçeğin amaçlanan yapıyı ölçme yeterliliğine sahip olduğunu ve yapı geçerliliğine dair dolaylı kanıtlar sunduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

MBI-Ed Formu'nun güvenilirlik incelemesi, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Yapılan analiz sonucunda ölçeğin genel iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı **.74** olarak rapor edilmiştir. Bu değer, psikometrik açıdan kabul edilebilir bir düzeyde olup, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar verme potansiyelinin yüksek olduğunu ve öğretmen popülasyonunda güvenilir bir araç olarak kullanılabilirliğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde, uyarılma çalışmasına ait detaylı Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizleri (EFA/CFA) sonuçlarına doğrudan yer verilmemiştir. Ancak MBI-Ed, orijinal Maslach Tükenmişlik Envanteri'nin eğitimciler için özgü formunun bir uyarlama biçimi olduğundan, ölçeğin üç faktörlü temel yapıya sahip olduğunu kabul edilmektedir.

MBI'nin faktör yapısı, genellikle Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma ve Kişisel Başarıda Azalma olarak ayrı faktörler halinde ortaya çıkmaktadır. Uyarılma çalışmasında kullanılan Çoklu Regresyon Analizi sonuçları, ölçek maddelerinin bu temel yapısal bileşenleri temsil ettiğini dolaylı olarak desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarılma

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal MBI 7 puanlı Likert kullanır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çalışan Yetkinler (Eğitim Sektörü Profesyonelleri)

Age Group: Yetkin

Population Details: Lise ve dengi okul öğretmenleri.

Test Methodology: Öz Bildirim Envanteri. Bireylerin kendi mesleki deneyimlerini ve tükenmişlik düzeylerini rapor etmeleri esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma, Kişisel Başarı, Eğitimciler, Psikometri, Cronbach Alfa, Doktora Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Çalışmanın yapıldığı kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Bu uyarılma çalışması 1995 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım ve izin gereklilikleri, orijinal MBI'nin telif haklarına ve kullanım lisanslarına (genellikle Mind Garden, Inc. tarafından yönetilir) tabidir. Akademik çalışmalarda kullanım için genellikle izin alınması gerekmektedir.

Kullanıcılar, ölçeğin psikometrik detaylarına ve kullanım haklarına erişim sağlamak için Asuman Baysal'ın doktora tezine ve orijinal MBI geliştiricilerine (Christina Maslach) başvurularını tavsiye edilir.

Kaynaklar

Baysal, A. (1995). *Lise ve dengi okul öğretmenlerinde meslekte tükenmişliğe etki eden faktörler* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Teze erişim için YÖK Ulusal Tez Merkezi bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: maslach-tukenmislik-envanteri-mbi-ed-formu-toad.pdf

Maslach Tükenmişlik Envanteri (MBI) Ed Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Sađlanan kaynak materyalde ölçeğin maddeleri (soru listesi) bulunmamaktadır. Ölçek maddelerine ve puanlama yönergelerine erişim için Asuman Baysal'ın 1995 tarihli doktora tezinin tamamına başvurulması gerekmektedir.